

ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ : ชื่อคณะวิชาและอุดมการณ์การอุดมศึกษา

ARTS AND SCIENCE : FACULTY'S NAME AND IDEOLOGY
OF HIGHER EDUCATION.

สมภารธวัชธรณ์ ศีโลศรีไช¹, วิบูลย์ ลีอมงคล²

เนื่องในโอกาสที่คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้จัดงานคล้ายวันสถาปนาครบรอบ 11 ปีขึ้นในปีนี้ และด้วยคณะแห่งนี้เป็นส่วนราชการระดับคณะแห่งแรกและแห่งเดียวของสถาบันตลอดมานับตั้งแต่ก่อตั้งจวบจนปัจจุบันโดยได้มีประกาศจัดตั้งเป็นส่วนราชการระดับคณะวิชา ตามกฎกระทรวง จัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2548 (ราชกิจจานุเบกษา, 2548:2) [1] ต่อมาจึงมีคณะวิชาอื่น ๆ จัดตั้งเป็นส่วนงานภายในเทียบเท่าระดับคณะวิชาขึ้นมาในภายหลัง สำหรับชื่อคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีการกล่าวถึงในแง่มุมมองความหมายของชื่อและที่มาว่าเป็นชื่อที่แปลกใหม่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะดี บางท่านก็ให้ความเห็นในแง่มุมมองตรงข้ามว่าเป็นชื่อไม่เป็นสากล น่าจะเปลี่ยนชื่อให้เป็นคณะวิทยาศาสตร์เหมือนสถาบันเก่าแก่ซึ่งต้องใช้หรือคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เหมือนสถาบันอุดมศึกษาของไทยส่วนใหญ่ใช้กัน บางท่านให้ความเห็นว่าชื่อไม่ทันสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันแต่เมื่อนำความเห็นเหล่านี้เสนอต่อคณาจารย์ บุคลากรในคณะจนถึงคณะกรรมการประจำคณะ กลับไม่ได้รับการตอบรับ เพราะส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชื่อนี้เป็นที่รู้จักของชาวชัยภูมิ รวมทั้งผลิตศิษย์เก่าศิษย์ปัจจุบันมากกว่าสิบปี เป็นที่มาของความภาคภูมิใจในคณะวิชาแรกเริ่มคู่การก่อตั้งสถาบัน ชื่อมีความเป็นลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องปรัชญา พันธกิจและเอกลักษณ์ของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์แล้ว รวมทั้งเป็นชื่อที่มีความทันสมัยในเชิงศาสตร์บูรณาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับศิลปศาสตร์ทุกสาขา จึงน่าจะสอดคล้องกับสภาพความต้องการผลิตบุคลากรในยุคโลกดิจิทัลที่สอดคล้องกลมกลืนรับกับสังคมวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงสนใจค้นคว้าข้อมูลที่มาของชื่อคณะ “ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์” นั้นมีความเป็นมาอย่างไร รวมทั้งได้ศึกษาชื่อคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยเพื่อเป็นความรู้เชิงพัฒนาการรวมถึงศึกษาเชื่อมโยงกับแนวคิดพัฒนาการและอุดมการณ์ทางอุดมศึกษาของโลกเพื่อเป็นอีกส่วนของความรู้ความเข้าใจของที่มาและความหมายของคำศัพท์อันเกี่ยวเนื่องต่อศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ “Arts and Science” ชื่อคณะวิชานี้ไม่เป็นสากล ไม่ทันสมัยจริงหรือ?

- 1) อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ นครราชสีมา

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “ศิลปศาสตร์” คำอ่านสันละปะสาดเป็นคำนาม (น.) [n.] “the liberal arts” หมายถึงวิชาความรู้ต่าง ๆ ตามคติโบราณ มี 18 ประการ คือ 1. สูติ (ความรู้ทั่วไป) 2. สัมมติ (ความรู้กฎธรรมเนียม) 3. สังขยา (การคำนวณ) 4. โยคยันตร์ (การชั่งย่นต์) 5. นิติ (แบบแผนราชการ) 6. วิเสสิก (วิชาการค้า) 7. คันธัพพา (วิชาการร้องรำดนตรีนาฏศิลป์) 8. คณิกา (วิชากายบริหาร) 9. ธนุพเพธา (วิชายิงธนู) 10. ปุราณ (วิชาโบราณคดี) 11. ติกิจฉา (วิชาการแพทย์) 12. อิติหาสา (วิชาตำนานหรือประวัติศาสตร์) 13. โชติ (วิชาดาราศาสตร์) 14. มายา (วิชาดำรา พิชัยสงคราม) 15. ฉันทสา (วิชาการประพันธ์) 16. เกตุ (วิชาการพูด) 17. มันทา (วิชาร่ายมนตร์) 18. สัททา (วิชาไวยากรณ์) ส่วนคำว่า “วิทยาศาสตร์” คำอ่านวิททะยาสาต [n. adj.] “science” [n. adj.] “scientific” เป็นคำนาม (น.) หมายถึงความรู้ที่ได้โดยการสังเกตและค้นคว้าจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ แล้วจัดเข้าเป็นระเบียบ วิชาที่ค้นคว้าได้หลักฐานและเหตุผลแล้วจัดเข้าเป็นระเบียบ และตามพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ-ไทย ของ วิทย์ เทียงบุญธรรม (2547, 33) [2] ให้ความหมายของคำว่า “Art” (อาร์ต) n. skill, human work or skill as opposed to nature, skill applied to music, painting, poetry, etc., any of the subjects of this skill, a system of rules, a profession or craft, literature, languages, cunning, trickery, wiles, certain branches of learning, history etc., as distinct from natural science, exhibiting art or skill (อุปาย, เล่ห์กระเท่ห์, เล่ห์เหลี่ยม, ความสามารถ, หลักการหรือวิธีการของการเรียนรู้, ความเชี่ยวชาญของกิจกรรมในกิจกรรมของมนุษย์, สาขาวิชาที่เกี่ยวกับศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์) และได้ให้ความหมายของคำว่า “Science” (ไซ เอ็นซ) n. systematic knowledge of natural or physical phenomena ; ordered arrangement of facts known under classes or heads ; an expert’s skillful technique, organized study of a group of material things. (วิทยาศาสตร์, ความรู้เกี่ยวกับรูปธรรม, วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ, ความรู้ที่เป็นระบบ, ความเชี่ยวชาญที่ใช้หลักความจริงหรือหลักการ) (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547, 716-717) [2] เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกัน “ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์” ในภาษาไทยที่ปรากฏใช้คำว่า “ศิลปวิทยา” คำอ่านสันละปะวิททะยาเป็นคำนาม (น.) หมายถึงศิลปะและวิชาการ [n.] “The arts and sciences” (พจนานุกรมออนไลน์, 2542) [3] ส่วนคำที่นิยมใช้กันทั่วไปอีกคำแต่ไม่มีบัญญัติในพจนานุกรม คือ “ศิลปะวิทยาการ” คำนี้น่าจะเป็นภาษาพูดที่มาจากคำว่า ศิลปะและวิชาการนั่นเอง โดยสรุปตามรากศัพท์ที่กล่าวมา ชื่อของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงมีหมายถึง “คณะวิชาแห่งศิลปะและวิชาการ” (น.) [n.] “The Faculty of Arts and Science”

กล่าวคือ เป็นคณะวิชาที่จัดการศึกษาทั้งวิชาชีพและวิชาการ มุ่งการจัดการศึกษาและ
บริการวิชาการทั้งในสาขาวิชาที่มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือที่เป็นวิชาชีพและ
สาขาวิชาที่มุ่งความลุ่มลึกทางวิชาการ หลักสูตรที่เปิดสอนในคณะจึงอาจจะมีได้ทั้งในรูปแบบ
ของหลักสูตรเชิงบูรณาการศาสตร์และหลักสูตรสหศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งสอดคล้อง
กับปรัชญาคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่กำหนดว่า “การบูรณาการศิลปศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์นำสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน” (ออนไลน์, 2559) [4] สำหรับชื่อคณะวิชาใน
ภาษาอังกฤษนั้นในบางสถาบันจะใช้คำว่า “The Faculty of Liberal Arts and Science” ซึ่ง
จะหมายถึงคณะวิชาที่จัดการศึกษาในวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยคำว่า “liberal arts”
น่าจะมาจากคำว่า “liberal education” หมายถึงการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษมุ่งยกระดับ
สติปัญญาให้มีความรอบรู้ รู้จริง มีดุลยพินิจที่เหมาะสมมีบุคลิกภาพของความเป็นสุภาพบุรุษ
และความเป็นปัญญาชน เป็นคำที่มาจากปรัชญาพื้นฐานของชาวอังกฤษที่มองการศึกษา
ในมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาระดับสูง (higher education) (วิชัย ตันศิริ, 2549, 183) [5]

คำว่า “ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์” (arts and science) ปรากฏมีการนำมาใช้
ครั้งแรกที่ประเทศอังกฤษ ในการนำเสนอแนวคิดการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งแรก
ของโลก เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งทั้งวิชาชีพและวิชาการ มีลักษณะพิเศษที่มุ่งยกระดับ
สติปัญญาให้มีความรอบรู้ รู้จริง มีดุลยพินิจที่เหมาะสมมีบุคลิกภาพของความเป็นสุภาพบุรุษ
และความเป็นปัญญาชน เป็นคำที่มาจากปรัชญาพื้นฐานของชาวอังกฤษที่มองการศึกษาใน
มหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาระดับสูง (higher education) มีรากฐานจากคำว่า “liberal education”
(วิชัย ตันศิริ, 2549, 183) [5] นอกจากนี้ยังให้ทรรศนะไว้ว่า มหาวิทยาลัยในโลกปัจจุบันแม้จะ
มีการก่อตั้งที่แตกต่างกัน เป้าหมายต่างกัน แต่จะพัฒนาการมาสู่ลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ
มุ่งการสอนวิชาอาชีพขั้นสูงและมุ่งสอนวิชาการ รวมเรียกว่า “ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์”
ตรงกับภาษาอังกฤษ “arts and science” คือมุ่งทั้งวิชาชีพและวิชาการ โดยความหมายนี้มี
คำที่ปรากฏในสื่อประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นที่คุ้นเคยคือ “มหาวิทยาลัย
ราชภัฏชัยภูมิเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวิชาการที่หลากหลาย...” ซึ่งในช่วง
ยุคแรกเริ่มก่อตั้งช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2544-2550 นั้น ตั้งแต่เป็นสถาบันราชภัฏชัยภูมิต่อเนื่อง
มาจนถึงการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์จัดการ
ศึกษาในศาสตร์วิชาการหลากหลายหลักสูตรสาขาวิชาทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา
(สมภาร ศิโล, 2552, 83) [6] ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 ได้มีเปิดหลักสูตรการ
จัดการศึกษาในศาสตร์ที่มีสาขาวิชาที่ควบคู่กันได้แก่ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตร

พยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต และยังคงเปิดหลักสูตรการจัดการศึกษาในศาสตร์วิชาการ เช่นเดิม ได้แก่ศิลปศาสตรบัณฑิต วิทยาศาสตร์บัณฑิต และบริหารธุรกิจบัณฑิต เมื่อพิจารณาตามความหมายและสาขาวิชาที่จัดการศึกษาในยุคแรกคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์จึงเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันเป็นการทั่วไปว่า คณะวิชาแห่งวิชาการที่หลากหลาย ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “liberal arts and science” ชื่อคณะวิชาในภาษาอังกฤษจึงน่าจะใช้คำว่า “Faculty of Liberal Arts and Science” ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2556-2558 นั้น คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างอย่างมาก โดยมีประกาศสภาสถาบันจัดตั้งส่วนงานภายในเทียบเท่าระดับคณะวิชาเกิดขึ้นอีกกว่า 7 คณะ โดยแยกหลักสูตรสาขาวิชาไปจัดการศึกษาตามคณะวิชาที่จัดตั้งใหม่ ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลพระยาภักดีชุมพล (2550) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นคณะพยาบาลศาสตร์ (2556) คณะบริหารธุรกิจ (2556) คณะรัฐศาสตร์ (2556) และคณะครุศาสตร์ (2556) บัณฑิตวิทยาลัย (2557) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (2557) และคณะวิศวกรรมศาสตร์ (2558) ในช่วงนี้คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้กำหนดปรับชื่อภาษาอังกฤษเป็น “Faculty of Arts and Science” หมายถึงคณะวิชาแห่งศาสตร์วิชาชีพและวิชาการ แต่เนื่องจากศาสตร์วิชาชีพได้ถูกแยกไปจัดการศึกษาในคณะวิชาที่จัดตั้งใหม่ ส่งผลให้ในช่วงปลายแผนพัฒนาฉบับที่ 11 คือในปี พ.ศ. 2557-2558 ได้มีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะวิชาให้มุ่งเน้นไปในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาศาสตร์ หรือศาสตร์บูรณาการระหว่างศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้สอดคล้องและเป็นที่ต้องการของท้องถิ่นและสากล และยังคงใช้ชื่อภาษาอังกฤษเป็น “Faculty of Arts and Science” หมายถึงคณะวิชาแห่งศาสตร์วิชาชีพชั้นสูงและวิชาการ คือ มุ่งการสอนวิชาอาชีพชั้นสูงและมุ่งสอนวิชาการ แต่เพิ่มจุดเน้นไปสู่การบูรณาการศาสตร์ระหว่างศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กำหนดปรัชญา (Philosophy) ของคณะวิชา “การบูรณาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นำสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน” กำหนดวิสัยทัศน์ “คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นคณะวิชาที่มีมาตรฐานการบริการวิชาการ บัณฑิตมีคุณภาพ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับของท้องถิ่นและสากล” กำหนดพันธกิจ (Mission) ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาสหศาสตร์ที่หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษา (TQF) 2) การผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม 3) พัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการวิจัยและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การบริการวิชาการและวิชาชีพที่

สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสากล 5) ส่งเสริม เผยแพร่ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 6) ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) พัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพระดับคณะวิชาและระดับสาขาวิชา และ 8) ส่งเสริมให้มีระบบการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล (วิชัย ต้นศิริ, 2549, 182) [5]

จากการสำรวจในปีการศึกษา 2559 มีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต 3 สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์ 1 สาขาวิชา และประกาศนียบัตรบัณฑิต 1 สาขาวิชา และมีโครงการพัฒนาสาขาวิชาสหศาสตร์หรือสาขาวิชาบูรณาการข้ามศาสตร์ใหม่ ขึ้นภายใต้ทรัพยากรบุคคล ห้องปฏิบัติการและสาขาวิชาที่มีเป็นฐานทรัพยากรเดิม

จากที่กล่าวมาจากการที่ขาดข้อมูลข้อเท็จจริงของที่มาของคำที่ใช้ตั้งชื่อนามของหน่วยงาน ประวัติความเป็นมาของการบัญญัติชื่อ หรือนามที่บัญญัติที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา อันประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษาและผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ กำหนดในกฎกระทรวง ก็ย่อมจะผ่านกระบวนการพิจารณาถึงความเหมาะสมกับบริบท ของสถาบันและสะท้อนสภาพการณ์ของการอุดมศึกษาในสังคมโลกในช่วงนั้นเป็นอย่างดี การขาดความรู้เข้าใจในพัฒนาการและอุดมการณ์อุดมศึกษาในระดับคณะวิชาอาจเป็นส่วนหนึ่ง ให้เกิดแนวความคิดในการเปลี่ยนชื่อคณะวิชานี้ หรืออาจด้วยเหตุที่โดยพื้นฐานและ ประสบการณ์ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะวิทยาศาสตร์จากสถาบันที่จัดตั้งขึ้นในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2533 และในช่วงปี พ.ศ. 2534-2545 จะเป็นชื่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกิดขึ้น ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ก็จะถูกมองว่ามีความเป็นสากลและทันสมัยกว่า ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2546 ถึงปัจจุบันในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมานี้จะนิยมตั้งชื่อคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดตั้งใหม่หรือสถาบันอุดมศึกษาเดิมแต่จัดตั้งคณะวิชาใหม่ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2548 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้รับการจัดตั้งตามกฎกระทรวง (ราชกิจจานุเบกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, 1) [1] พร้อมกับ สถาบันอีกสี่แห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัย นครพนม (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนมเดิม) และมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาฬสินธุ์เดิม) นอกจากนี้ยังมีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ปรากฏในสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐรวมสิบแห่ง ส่วนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีปรากฏในมหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตย์

ในประเทศไทยมีพัฒนาการความเป็นมาของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งแรก ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิชัย ต้นศิริ, 2549, 190-191) [5] โดยสถาบันอุดมศึกษาชุดแรก เริ่ม 5 สถาบันหลัก คือ

1. เมื่อ พ.ศ. 2453 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการจัดตั้งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย โดยในช่วงต้นรัชกาลที่ 6 ในชื่อโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากเดิมมีชื่อเป็นโรงเรียนมหาดเล็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน ในสมัยรัชกาลที่ 5

2. เมื่อ พ.ศ. 2476 รัฐบาลโดยคณะราษฎรมุ่งจัดการศึกษาอบรมให้นักการเมืองในระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบรัฐสภา คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง

3. ในปี พ.ศ. 2486 รัฐบาลได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จากการแยกคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล คณะเภสัชศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และต่อมา พ.ศ. 2512 ได้มีพระราชโองการปรับปรุงให้เป็นมหาวิทยาลัยมหิดล

4. ในปี พ.ศ. 2486 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้รับการยกฐานะจากวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเดิมเป็นโรงเรียนประถม-มัธยมศึกษา

5. ในปี พ.ศ. 2486 มหาวิทยาลัยศิลปากรได้รับการยกฐานะจากโรงเรียนประณีตศิลปกรรม กรมศิลปากร

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกในประเทศไทยคือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อ พ.ศ. 2505 (วิชัย ตันศิริ, 2549, 193) [5]

สถาบันอุดมศึกษาหลักของไทยในยุคเริ่มแรกนั้นมุ่งเน้นการผลิตบุคลากรวิชาชีพชั้นสูงเฉพาะทางเพื่อรับราชการและนักพัฒนาชั้นหัวกะทิในยุคพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คล้ายกับพัฒนาการอุดมศึกษาของยุโรปในฝรั่งเศส

พัฒนาการของคณะวิทยาศาสตร์ หรือคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์หรือชื่อที่ใกล้เคียงอื่น ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยมีชื่อเป็นคณะวิชาที่สามารถลำดับเป็นเชิงพัฒนาการได้ดังนี้คือ ใช้ชื่อคณะวิทยาศาสตร์ (Faculty of Science) ปรากฏว่าพบที่มหาวิทยาลัยในยุคเริ่มแรกของไทย เริ่มต้นการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ส่วนใหญ่จะเป็นสถาบันที่ก่อตั้งมานานนับร้อยปี และที่ใช้ชื่อเป็นสำนักวิชาวิทยาศาสตร์จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งใหม่ไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา จากผลที่สำรวจพบ 25 สถาบันได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยในช่วงเริ่มต้นใช้ชื่อคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 2) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 4) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 5) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 6) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 8) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 9) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 10) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 11) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 12) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 13) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 14) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 15) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 16) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 17) คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 18) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 19) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 20) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 21) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 22) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 23) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 24) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 25) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ชื่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Faculty of Science and Technology) จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นการจัดตั้งขึ้นในช่วงระยะที่สองของพัฒนาการอุดมศึกษาของไทยที่เพิ่มภารกิจด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์หรือเทคโนโลยีเพื่อรองรับกระแสความต้องการของประเทศในการพัฒนาเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ช่วงยี่สิบถึงห้าสิบปีที่ผ่านมาที่สำรวจพบมี 38 สถาบัน ได้แก่ 1) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 3) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 4) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 5) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 6) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 7) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี 8) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 9) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 10) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 11) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 12) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 13) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 14) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 15) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 16) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 17) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 18) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 19) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 20) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 21) คณะวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 22) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 23) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 24) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 25) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 26) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 27) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 28) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 29) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 30) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 31) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 32) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 33) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก 34) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 35) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 36) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 37) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 38) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ชื่อคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Faculty of Arts and Science) หรือบางสถาบันก็ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Faculty of Liberal Arts and Science” ที่สำรวจพบมี 8 สถาบัน และพบว่ามีอีก 2 สถาบันที่สลับชื่อเป็นคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ (Faculty of Science and Arts) จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นคณะวิชาที่จัดตั้งขึ้นในช่วงหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีแนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ โดยการจัดอุดมศึกษาในช่วงนี้จึงมีทั้งลักษณะพิเศษ (liberal education) ที่เน้นวิชาการ (science) มุ่งยกระดับสติปัญญาของผู้เรียนให้มีความรอบรู้ รู้จริง มีดุลยพินิจที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพของปัญญาชน และในขณะเดียวกันก็เน้นวิชาชีพชั้นสูง (Arts) ทั้งนี้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีทั้งวิชาการและวิชาชีพ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หรือเป็นช่วงระยะที่สามของพัฒนาการอุดมศึกษาของไทยที่มีแนวคิดลดขนาดส่วนราชการ ประหยัดงบประมาณการจัดตั้งส่วนราชการใหม่เนื่องจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ แต่มุ่งเน้นให้คณะวิชาที่จัดตั้งขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ทั้งภารกิจด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ภาคธุรกิจเอกชนมีความหลากหลายทั้งขนาดความซับซ้อน มีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในการแข่งขัน

ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีทักษะการบริหารจัดการและทักษะเชิงเทคนิคที่หลากหลาย เบ็ดเสร็จในบุคคลคนเดียว และตอบสนองยุทธศาสตร์ของประเทศในการพัฒนาเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมบริการทั้งด้านการท่องเที่ยว กีฬา สุขภาพ พลังงานและเทคโนโลยีดิจิทัล นับเป็นช่วงสิบห้าปีที่ผ่านมามีคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่จัดตั้งในช่วงนี้ที่สำรวจพบ 10 สถาบันได้แก่ 1) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน 2) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 3) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม 4) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 5) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 6) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 7) คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน 8) คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่าคณะวิทยาศาสตร์ เป็นคณะวิชาในยุคแรกเริ่มของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยที่มุ่งผลิตบุคลากรเข้ารับราชการในกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง ต่อมาพัฒนาการในยุคกลางของอุดมศึกษาไทยจากวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ไปสู่การจัดการศึกษาในศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์หรือวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมากขึ้นตามความต้องการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ จึงมีการจัดตั้งชื่อให้สอดคล้องกับภารกิจตามจุดเน้นที่เพิ่มขึ้นเป็นคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และในยุคหลังการมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นต้นมาได้มีการจัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์หรือคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์เกิดขึ้นเป็นคณะวิชาเชิงบูรณาการข้ามศาสตร์ตามความต้องการของท้องถิ่น องค์กรและภาคเอกชนที่มีขนาดเล็กถึงแต่มีความคล่องตัวสูงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคโลกาภิวัตน์มากขึ้น แต่ไม่ว่าชื่อของคณะวิทยาศาสตร์จะแตกต่างกันอย่างไร แต่ภารกิจของคณะวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันก็มีแกนหลักหรือจุดกำเนิดในการจัดการศึกษา การวิจัยและบริการวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลักเหมือนกันทุกชื่อทุกคณะ จุดที่อาจแตกต่างคือจุดเน้นของการประยุกต์วิทยาศาสตร์สู่เทคโนโลยี หรือเน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ หรือเน้นการบูรณาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งนี้จำเป็นต้องศึกษาถึงรากฐานความเป็นมาของการจัดตั้งสถาบันและรากฐานของคณะวิชาประกอบกันไปด้วย

สำหรับคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 (ราชกิจจานุเบกษา, 2547, 2) [7] ตามมาตรา 7 กำหนดไว้ว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้าง

พลังปัญญาของแผ่นดิน พื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมี วัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทาง วิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” โดยมีรากฐานพัฒนาการมาจากสถาบันราชภัฏหรือ วิทยาลัยครูเดิม ฉะนั้นจึงพบว่าสองภาควิชาในสังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็น ภาควิชาสหศาสตร์เชิงบูรณาการ คือ ภาควิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์ และภาควิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมีสาขาวิชาในสังกัดที่เกิดจากอาจารย์หลายศาสตร์ทั้งที่ตรง และสัมพันธ์ประจำหลักสูตร มีภารกิจรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป วิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เคมีชีววิทยาและฟิสิกส์ให้กับทุกคณะวิชา และเปิดสอนในหลักสูตร ทั้งวิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ ศิลปะประยุกต์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี การจัดการอุตสาหกรรมและหลักสูตรระยะสั้นประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษาด้วย นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ยังมุ่งพัฒนาศาสตร์ ประยุกต์ในสาขาวิชาใหม่ที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมและชุมชนท้องถิ่น และเพื่อให้ เห็นถึงพัฒนาการในความเป็นศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอ นำ ประวัติการจัดการศึกษาของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่มีอายุก่อตั้งมายังไม่ยาวนาน เพียงระยะสิบปีเศษ แต่การได้ศึกษาประวัติความเป็นมาก็น่าจะช่วยให้เข้าใจในความเป็นมา และเอกลักษณ์เฉพาะของคณะวิชานี้ได้พอสมควร จึงขอนำประวัติความเป็นมาในการ จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ดังต่อไปนี้

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แต่เดิมพัฒนาการมาจากคณะวิชาในยุคก่อตั้ง คือ “คณะวิทยาการทั่วไป” ซึ่งรับผิดชอบจัดการศึกษาในกลุ่มวิชาพื้นฐานหรือหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ “คณะวิทยาการวิชาชีพ” ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในกลุ่มวิชาเฉพาะด้านหรือ วิชาเอกเฉพาะศาสตร์ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2545 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการซึ่งขณะนั้น ยังคงมีฐานะเป็นสถาบันราชภัฏชัยภูมิ ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้ร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ครูประจำการให้มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาและพัฒนาผู้บริหารประจำการให้มีวุฒิ ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเปิดสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษาและหลักสูตรปริญญาตรี (สาขาวิชาการประถมศึกษา, สังคมศึกษา, วิทยาศาสตร์และการศึกษาปฐมวัย) กระทั่งในปี พ.ศ. 2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พ.ศ. 2547 ส่งผลให้สถาบันราชภัฏชัยภูมิได้รับการยกฐานะเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 และในปี พ.ศ. 2547 นี้ได้เริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาโท ในหลักสูตร (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษาเป็นรุ่นแรก

ในปี พ.ศ. 2548 กระทรวงศึกษาธิการมีกฎกระทรวงจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการใหม่ตามกฎหมายกระทรวงจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2548 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2548 “คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์” เป็นครั้งแรกและเป็นส่วนราชการระดับคณะวิชาหนึ่งของสถาบัน โดยดำเนินการจัดการศึกษา ภาควิชาและการจัดการศึกษา เพื่อปวงชนเรียนวันเสาร์-อาทิตย์ (โครงการ กศ.ปช.) ทั้งในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรี 5 ปีทั้งในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตในหลากหลายสาขาวิชาในปีนั้นคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ยังมีการจัดตั้งโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นในชื่อหน่วยงานภายใน “สถาบันบัณฑิตศึกษา” โดยได้เริ่มเปิดสอนเพิ่มเติมในระดับปริญญาโทหลักสูตร (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนหลักสูตร (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษาหลักสูตร (ศศ.ม.) สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา ในปี พ.ศ. 2549 มีการปรับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พ.ศ. 2549 ให้คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย 1 สำนักงาน และ 2 ภาควิชา ได้แก่ สำนักงานคณบดี ภาควิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์และภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เริ่มเปิดสอนหลักสูตร (ค.บ.5ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังเปิดจัดการศึกษาหลักสูตร (ศศ.บ.) สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยความร่วมมือกับสถาบันวิจัยชุมชน (สสวช.) ในโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตและในปีเดียวกันนี้มีโครงการจัดตั้งวิทยาลัยพยาบาลพระยาภักดีชุมพลจัดตั้งโครงการมหาวิทยาลัยชีวิตและโครงการส่งเสริมความร่วมมือกับกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น (อปท.) ในระดับบัณฑิตศึกษาได้เริ่มเปิดสอนเพิ่มเติมในระดับปริญญาโทหลักสูตร (บธ.ม.) สาขาวิชาบริหารธุรกิจหลักสูตร (รป.ม.) การบริหารงานท้องถิ่นและหลักสูตร (บธ.ม.) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2550 ได้รับความเห็นชอบหลักสูตรระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิตและระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นครั้งแรก จากเดิมใช้หลักสูตรกลางของสภาสถาบันราชภัฏ และในปีนี้ได้เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พย.บ.) ภายใต้

โครงการจัดตั้งวิทยาลัยพยาบาลพระยาภักดีชุมพลและต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ตอบข้อหารือเป็นส่วนงานภายในเทียบเท่าคณะวิชาโดยสภามหาวิทยาลัย ชื่อ “วิทยาลัยพยาบาลพระยาภักดีชุมพล” แยกคณะวิชาออกไปจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังดำเนินโครงการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (แผนกปฐมวัย) และโครงการจัดตั้งสำนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายใต้การกำกับของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ในปีการศึกษา พ.ศ. 2551 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้เริ่มดำเนินการจัดการศึกษาภาคปกติ ในระดับปริญญาตรีหลักสูตร (ค.บ.5 ปี) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป (วท.บ.) เทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมและวิสาหกิจ ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันบัณฑิตศึกษาได้เริ่มเปิดสอนเพิ่มเติมในระดับปริญญาโทหลักสูตร (ส.ม.) สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข และหลักสูตร (ค.ม.) เทคโนโลยีการสื่อสารการศึกษา เริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาโท

ในปีการศึกษา พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้ดำเนินโครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา พ.ศ. 2555 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยโครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้เปิดจัดการศึกษาภาคปกติในระดับปริญญาตรี (วศ.บ.) สาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตเป็นรุ่นที่ 1 และในปีเดียวกัน สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้มีมติให้สถานบัณฑิตศึกษา ปรับลดฐานะจากเทียบเท่าคณะเป็นเทียบเท่ากอง เป็นหน่วยบริการการศึกษาของโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีฐานะเทียบเท่ากอง (กองบริการการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา) ในสังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ภายใต้ชื่อเดิม “สถานบัณฑิตศึกษา”

ในปีการศึกษา พ.ศ. 2556 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกหลักสูตรจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF) ส่งผลให้มีการยุบเลิกหลักสูตรเดิมลงจำนวนมาก และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประกาศยกเลิกการจัดการศึกษานอกที่ตั้งของสถาบัน ประกอบกับต่อมามีจัดตั้งคณะวิชาเป็นส่วนงานภายในตามมติสภามหาวิทยาลัยแยกออกจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ เมื่อ เดือนมิถุนายน 2557 และคณะครุศาสตร์เมื่อเดือนสิงหาคม 2556ส่งผลให้การแบ่งบุคลากรและนักศึกษาออกไปเป็นคณะใหม่ ขนาดและปริมาณงานจึงลดลงโครงการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก โดยสถานบัณฑิตศึกษา เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกเป็นครั้งแรกในหลักสูตร (ค.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษารุ่นที่ 1 ในปีการศึกษา พ.ศ. 2557 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เปิดสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี 7 สาขาวิชาประกอบด้วยหลักสูตร (น.บ.) นิติศาสตร์ หลักสูตร (ศศ.บ.)

สหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต) หลักสูตร (วท.บ.) สาธารณสุขชุมชน หลักสูตร (วท.บ.) เทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมและวิสาหกิจ หลักสูตร (วท.บ.) วิทยาการคอมพิวเตอร์ หลักสูตร (วศ.บ.) การผลิต และหลักสูตร (วศ.บ.) เครื่องกล ส่วนหลักสูตร (รป.บ.) รวมทั้งหลักสูตรในโครงการ อปท.ทุกหลักสูตรให้การบริหารจัดการศึกษาขึ้นกับคณะรัฐศาสตร์ ในส่วนของหลักสูตร (บธ.บ.) ทุกหลักสูตร ให้การบริหารจัดการศึกษาขึ้นกับคณะบริหารธุรกิจ ในส่วนของหลักสูตร (ค.บ. 5 ปี) ทุกหลักสูตรให้การบริหารจัดการศึกษาขึ้นกับคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนงานภายในเทียบเท่าคณะ ยกเว้นหลักสูตรในโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตรยังบริหารจัดการศึกษาภายใต้การบริการการศึกษาของสถานบัณฑิตศึกษา (กองบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา) ในสังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ไปพลางก่อน เนื่องจากยังมีความผูกพันในงบประมาณบุคลากรของปีงบประมาณ 2547 ของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยในปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นไป หลักสูตรและบุคลากรในระดับบัณฑิตศึกษาจะกระจายการบริหารจัดการในคณะวิชาที่สังกัด

ในปีการศึกษา 2557 เริ่มเปิดสอนหลักสูตร (วศ.บ.) สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล เป็นรุ่นที่ 1 และมีโครงการพัฒนาหลักสูตรใหม่รองรับความต้องการของตลาดในประเทศ และสากล และในปีปลายปี 2557 ภาควิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นส่วนงานภายในตามมติสภามหาวิทยาลัยแยกออกจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เมื่อ เดือนพฤศจิกายน 2557 และยุบเลิกสถานบัณฑิตศึกษา (โครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเทียบเท่ากอง) เป็นบัณฑิตวิทยาลัยให้มีหน้าที่ประสานงานและกำกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะวิชาต่าง ๆ ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ส่งผลให้ขนาดและปริมาณงานของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ลดลงอย่างมากจากการแบ่งบุคลากรและนักศึกษาออกไปเป็นคณะใหม่

ในปีการศึกษา 2558 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้รับการรับรองจากคุรุสภา ให้ดำเนินการจัดการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ตามโครงการความร่วมมือพัฒนาศูนย์กลางทางการศึกษาประจำการกับหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่ในเขตบริการให้มีใบประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ในปีการศึกษา 2559 คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ. 4 ปี) สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบและได้ดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการในศาสตร์วิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพอาจารย์และห้องปฏิบัติการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความพร้อม ได้แก่ โครงการพัฒนาสาขาวิชาชีววิทยาศึกษา โครงการสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศึกษา โครงการปรับปรุงสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์โดยพัฒนาแขนงวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม แขนงวิชา

โภชนศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร โครงการปรับปรุงหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณสุข โครงการปรับปรุงสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ โดยพัฒนาแขนงวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ แขนงวิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมคอมพิวเตอร์

จากที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะเป็นคำตอบของความเป็นสากลและความทันสมัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นทั้งในแง่ของความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่ใช้ตั้งชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นชื่อที่ประกาศเป็นกฎกระทรวงในการจัดตั้งเป็นส่วนราชการย่อมต้องผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบ และคณะกรรมการที่มีคุณวุฒิระดับอุดมศึกษากลั่นกรองหลายคณะหลายชั้นตอนก่อนที่จะออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้ ที่มาของชื่อ “ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์” จึงได้บัญญัติขึ้น และศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ยังเป็นคำสากลที่เป็นรากฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในยุคแรกเริ่มของโลกอีกด้วย และเมื่อพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ สังคมฐานความรู้การบูรณาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์จึงเป็นชื่อคณะวิชาที่เป็นทิศทางที่ทันสมัยของการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อีกเช่นกัน

บรรณานุกรม

- [1] ราชกิจจานุเบกษา. (2547). **พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547**. ตอนพิเศษ 23 ก วันที่ 14 มิถุนายน 2547.
- [2] วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2547). **พจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ-ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- [3] สนุกดอทคอม. (2559). **พจนานุกรมออนไลน์**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2559 จาก <http://dictionary.sanook.com/search/%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C>
- [4] คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์. (2559). **เกี่ยวกับคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2559 จาก <http://faculty.cpru.ac.th/facultycpru2015/nanum.html>.
- [5] วิชัย ดันศิริ. (2549). **อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สมภาร ศิโล. (2552). **ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [7] ราชกิจจานุเบกษา. (2548). **กฎกระทรวงจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548**. เล่ม 122 ตอนที่ 20 ก วันที่ 8 มีนาคม 2548.